रामो मिथिलां गच्छति

Rama, Lakshmana, and Vishvamitra arrive in Mithila and see King Janaka's divine bow.

मिथिला

1 मिथिला महती नगरी।

2 मिथिला महती सुन्दरी नगरी।

3 बहवः सुखिनो नरा नार्यश्च मिथिलायां वसन्ति।

4 मिथिलाया बहवः सुखिनो नागराः।

5 को मिथिलाराजः?

6 मिथिलाराजो जनकः।

7 राजा जनको महतीं नगरीं रक्षति।

8 जनकः सर्वान् नागरान् मिथिलाया रक्षति।

9 जनको बलवान् राजा।

10 जनको बलवान् सुन्दरो राजा।

11 जनकः प्रियो राजा।

12 जनकः प्रियः सर्वेषां नागराणाम्।

13 सर्वे च नागराः प्रिया जनकस्य।

14 सर्वे सुखं वसन्ति महत्यां सुन्दर्यां नगर्याम्।

15 किं जनकस्य पुत्रः?

16 जनकस्य न पुत्रः।

17 जनकस्य न पुत्रः, किन्तु जनकस्य पुत्री।

18 सीता जनकस्य पुत्री।

19 सीता सुन्दरी प्रिया राजपुत्री।

20 ऊर्मिला च प्रिया सुन्दरी पुत्री जनकस्य।

21 सीता वसति मिथिलायाम्।

22 ऊर्मिला च मिथिलायां वसति।

23 एते राजपुत्र्यौ वसतो महत्यां नगर्याम्।

24 एते सुन्दर्यौ राजपुत्र्यौ प्रिये सर्वेषां नागराणाम्।

25 सर्वे च नागराः प्रियाः सीताया ऊर्मिलायाश् च।

26 सर्वे नागरा मिथिलायाः प्रिया एतयोः सुन्दर्यो राजपुत्र्योः।

27 जनकस्य न पुत्रः, किन्तु जनकः सुखी राजा।

28 जनकः सुखी, किन्तु सीताया न पतिः।

29 ऊर्मिलायाश् च न पतिः।

30 कः सीतायाः पतिर् भवेत्?

31 कश् च भवेत् पतिर् ऊर्मिलायाः?

32 राजा जनको न जानाति।

33 किन्तु राजा ज्ञातुम् इच्छति।

सर्वे मिथिलां गच्छन्ति

1 रामो न मिथिलायाम्।

2 किन्तु रामो मिथिलां गच्छति।

3 रामो लक्ष्मणश् च गच्छतो महतीं नगरीम्।

4 एतौ राजपुत्रौ बहुभिर् मुनिभिः सह गच्छन्ति मिथिलाम्।

5 रामलक्ष्मणौ बलवन्तौ राजपुत्रौ, किन्त्व् एतौ न पुत्रौ जनकस्य।

6 रामलक्ष्मणौ पुत्राव् अयोध्याराजस्य दशरथस्य।

7 दशरथो बलवान् महाराजः।

8 दशरथः प्रियो जनकस्य मिथिलाराजस्य।

9 जनकश् च दशरथस्य प्रियः।

10 एतौ राजपुत्रौ विश्वामित्रेण सह मिथिलां गच्छतः।

11 विश्वामित्रो महान् मुनिः।

12 विश्वामित्रो गच्छति मिथिलाम्, किन्तु विश्वामित्रो न वसति मिथिलायाम्।

13 विश्वामित्रो वसति महति वने।

14 विश्वामित्र आश्रमे वसति।

15 विश्वामित्रो वसति वनाश्रमे।

16 महान् मुनिर् विश्वामित्रो वसति वनाश्रमे बहुभिर् मुनिभिः सह।

17 सर्व एते मुनयो गच्छन्ति नगरीम्।

18 सर्व एते मुनयो विश्वामित्रेण रामेण लक्ष्मणेन च सह नगरीं गच्छन्ति।

19 सर्वे महावनाद् गच्छन्ति मिथिलाम्।

,
रामायणम्

पूर्वम्

1 सर्वे गच्छन्ति मिथिलाम्।

2 किन्तु रामलक्ष्मणौ न वसतो मिथिलायाम्।

3 रामलक्ष्मणाव् अयोध्यायां वसतः।

4 रामलक्ष्मणौ कस्माद् गच्छतो मिथिलाम्?

5 रामलक्ष्मणौ कस्मान् मिथिलां गच्छतः सर्वैर् एतैर् मुनिभिः सह?

6 पूर्वं विश्वामित्र ऐच्छद् यष्टुम्।

7 पूर्वं विश्वामित्रो वने यज्ञं यष्टुम् ऐच्छत्।

8 बहवो वनमुनय ऐच्छन् महायज्ञं यष्टुं वने।

9 किन्तु बहवो भयानका बलवन्तो राक्षसा अवसन् वने।

10 विश्वामित्रो बहून् वनराक्षसान् मारयितुम् ऐच्छत्।

11 विश्वामित्रो रामं द्रष्टुम् ऐच्छत्।

12 एतस्माद् विश्वामित्रो ऽयोध्याम् अगच्छत्।

13 विश्वामित्रो ऽयोध्यां गत्वा वनम् अगच्छद् रामेण लक्ष्मणेन च सह।

14 एतौ राजपुत्रौ यज्ञम् अरक्षताम्।

15 एतौ राजपुत्रौ महायज्ञम् अरक्षतां सर्वेभ्यो वनराक्षसेभ्यः।

16 एतौ राजपुत्रौ यज्ञम् अरक्षतां विश्वामित्राय महामुनये।

17 रामो लक्ष्मणश् च बहून् राक्षसान् अमारयताम्।

18 रामो लक्ष्मणश् च, वनं गत्वा, बहून् वनराक्षसान् अमारयताम्।

19 एतौ राजपुत्रौ विश्वामित्राय बहून् वनराक्षसान् अमारयताम्।

20 विश्वामित्रो यज्ञं यष्टुम् अशक्नोत्।

21 सर्वेषु राक्षसेषु मृतेषु, विश्वामित्रो यज्ञं यष्टुम् अशक्नोद् वने।

22 सर्वेषु राक्षसेषु मारितेषु, सर्वे वनमुनयो यज्ञं यष्टुम् अशक्नुवन्।

23 सर्वे वनमुनयो यज्ञम् इष्ट्वा किम् ऐच्छन्?

24 सर्वे वनमुनयो मिथिलां गन्तुम् ऐच्छन्।

25 सर्वे वनमुनय इष्ट्वा यज्ञं मिथिलां गन्तुम् ऐच्छन्।

26 किं मिथिलायाम्?

27 कस्मात् सर्वे मुनयो गन्तुम् इच्छन्ति मिथिलाम्?

28 महान् यज्ञो भविष्यति मिथिलायाम्।

29 राजा जनको महान्तं यज्ञं यष्टुम् इच्छति।

30 सर्वे मुनयो महान्तं यज्ञम् इच्छन्ति द्रष्टुम्।

31 सर्व एते मुनयो महान्तं यज्ञं जनकस्य द्रष्टुम् आगच्छन्ति।

32 सर्वे मुनयः प्रिया रामस्य लक्ष्मणस्य च।

33 सर्वे मुनयो गन्तुम् इच्छन्ति मिथिलाम्।

34 एतस्माद् रामो लक्ष्मणश् च गच्छतो महतीं नगरीम्।

35 एतस्माद् रामलक्ष्मणौ मिथिलां गच्छतः सर्वैर् एतैर् मुनिभिः सह।

,
रामायणम्

महाधनुः

1 सर्वे मुनयः पूर्वं रामम् एतद् अभाषन्त।

2 राम, जनकस्य महद् धनुः।

3 त्वया महाधनुर् जनकस्य द्रष्टव्यम्!

4 रामो महाधनुर् द्रष्टुम् इच्छति।

5 कस्मान् महाधनुर् द्रष्टव्यम्?

6 रामः कस्मान् महाधनुर् द्रष्टुम् इच्छति?

7 जनकस्य महद् धनुः।

8 किं धनुर् आरोपितम्?

9 न धनुर् आरोपितम्।

10 जनकस्य महद् दिव्यं धनुः, किन्तु न धनुर् आरोपितम्।

11 बहवो नरा एतद् धनुर् आरोपयितुम् इच्छन्ति।

12 बहवो बलवन्तो नराः, एतद् धनुर् आरोपयितुम् इच्छन्तः, मिथिलाम् आगच्छन्।

13 किन्तु न कश्चिन् नरो महाधनुर् आरोपयितुम् अशक्नोत्।

14 बलवान् देव एतद् धनुर् आरोपयितुं शक्नुयात्।

15 किन्तु को नर एतद् धनुर् आरोपयितुं शक्नुयात्?

16 कस्य बलम्?

17 कस्य बलम् आरोपयितुम् एतन् महाधनुः?

18 एतस्माद् रामलक्ष्मणाव् इच्छतो द्रष्टुं महद् धनुः।

19 किं रामो महद् धनुर् द्रक्ष्यति?

20 किं रामो महद् धनुः शक्ष्यत्य् आरोपयितुम्?

,
रामायणम्

सर्वे मिथिलाम् आगताः

1 सर्वे मिथिलाम् आगताः।

2 सर्व आगता मिथिलां सुन्दरीं महतीं नगरीम्।

3 रामो लक्ष्मणश् च बहून् नरान् पश्यतः।

4 एते नराः कस्माद् आगता मिथिलाम्?

5 एते नरा महते यज्ञाय मिथिलाम् आगताः।

6 एते नरा जनकस्य महान्तं यज्ञं द्रष्टुं मिथिलाम् आगताः।

7 जनकस्य बहवो मन्त्रिणः।

8 एते राजमन्त्रिणो विश्वामित्रं दृष्ट्वा जनकं गच्छन्ति।

9 राजन्, महान् मुनिर् विश्वामित्रो नगरीम् आगतः।

10 विश्वामित्रो बहुभिर् मुनिभिः सह नगरीम् आगतः।

11 जनकः सुखितो भवति।

12 विश्वामित्रः प्रियो जनकस्य।

13 जनकश् च प्रियो महतो मुनेः।

14 जनकः प्रियः सर्वेषां मुनीनाम्।

15 जनको महान्तं मुनिं द्रष्टुम् इच्छति।

16 विश्वामित्रो महान् मुनिः।

17 मया विश्वामित्रो द्रष्टव्यः।

18 अस्माभिर् महान् मुनिर् द्रष्टव्यः।

19 आगच्छत, सर्वे!

20 गच्छामः।

21 गच्छामो महान्तं मुनिं द्रष्टुम्।

22 जनको मिथिलाराजो विश्वामित्रं द्रष्टुं गच्छति।

,
रामायणम्

विश्वामित्रो भाषते

1 जनको महामुनिं विश्वामित्रं द्रष्टुम् आगतः।

2 जनक आगम्य मुनिं भाषते।

3 मुने!

4 अहं त्वां दृष्ट्वा महत् सुखं गतः।

5 जनकः पश्यति रामं लक्ष्मणं च।

6 किन्तु जनको रामलक्ष्मणौ न जानाति।

7 मुने, कावेतौ राजपुत्रौ?

8 एतौ सुन्दरौ बलवन्तौ च।

9 किम् एतौ देवौ?

10 किम् एतौ नरौ?

11 एतौ कस्य पुत्रौ?

12 एतौ कस्यां नगर्यां वसतः?

13 मां ज्ञापय, मुने।

14 अहं न जानामि।

15 किन्तु अहं ज्ञातुम् इच्छामि।

16 एतौ रामो लक्ष्मणश् च।

17 एतौ पुत्रौ दशरथस्य।

18 एतौ वसतो ऽयोध्यायाम्।

19 एतौ वसतो महत्यां नगर्याम्।

20 किन्तु एतौ पूर्वं मम वनाश्रमम् आगच्छताम्।

21 एतौ मम यज्ञं रक्षितुम् आगच्छताम्।

22 एतौ मम महायज्ञम् अरक्षताम्।

23 एतौ बहून् राक्षसान् अमारयताम्।

24 एतौ मह्यं बहून् बलवतो राक्षसान् अमारयताम्।

25 अहं यज्ञं यष्टुम् अशक्नवम्।

26 सर्वेषु राक्षसेषु मृतेषु, अहं यज्ञं यष्टुम् अशक्नवम्।

27 एतौ बलवन्तौ राजपुत्रौ, राजन्।

28 एतौ मम प्रियौ।

,
रामायणम्

दिव्यं धनुः

1 राजा जनको बलवन्तौ राजपुत्रौ दृष्ट्वा विश्वामित्रं भाषते।

2 त्वं किम् इच्छसि, मुने?

3 अहं किं तुभ्यं ददामि?

4 एतौ राजपुत्रौ द्रष्टुम् इच्छतस् तव महाधनुः।

5 बहूनि धनूंषि मिथिलायाम्।

6 किन्तु एतद् दिव्यं धनुः।

7 एतद् दिव्यं धनुः शिवस्य।

8 कः शिवः?

9 शिवो महान् बलवान् देवः।

10 ब्रह्मा विष्णुः शिवश् च महत्तमा देवाः।

11 ब्रह्मा विष्णुः शिवश् च बलवत्तमाः सर्वेषां देवानाम्।

12 न कश्चिन् महद् धनुर् आरोपितवान्।

13 को दिव्यं धनुः शक्नुयाद् आरोपयितुम्?

14 कस्य बलम् आरोपयितुम् एतद् धनुः?

15 मुने, सीता मम प्रिया सुन्दरी पुत्री।

16 किन्तु सीताया न पतिः।

17 अहं राजपुत्राय दातुम् इच्छामि सीताम्।

18 किन्तु अहं सीतां दातुम् इच्छामि बलवते राजपुत्राय।

19 अहं मम प्रियां पुत्रीं सीतां दातुम् इच्छामि बलवत्तमाय राजपुत्राय।

20 को राजपुत्रो धनुर् आरोपयितुं शक्नुयात्?

21 बहवो बलवन्तो राजानः सीतायाः पतिर् भवितुम् इच्छन्ति।

22 एते राजानो मिथिलां पूर्वम् आगच्छन्।

23 एते राजानः शिवस्य धनुर् आरोपयितुम् इच्छन्तो मिथिलाम् आगच्छन्।

24 किन्तु एते राजानो न धनुर् आरोपयितुम् अशक्नुवन्।

25 न कश्चिद् राजा सीतायाः पतिर् भवितुं शक्तः।

26 अहं रामाय लक्ष्मणाय च दर्शयिष्यामि धनुः।

27 किं रामो धनुर् आरोपयितुं शक्ष्यति?

धनुर् आनीयते

1 राजन्, धनुर् दर्शय रामाय।

2 मन्त्रिणः!

3 एष बलवान् राजपुत्रो द्रष्टुम् इच्छति महाधनुः शिवस्य।

4 महाधनुर् आनीयताम्।

5 वयं गच्छामः, राजन्।

6 वयं महाधनुर् आनेष्यामः।

7 बहवो मन्त्रिणो जनकस्य धनुर् आनेतुं गच्छन्ति।

8 बहवो राजमन्त्रिणो महाधनुर् आनेष्यन्ति रामाय।

9 सर्वे मन्त्रिणो महाधनुर् आनयन्ति।

10 एते राजमन्त्रिण आगच्छन्ति महाधनुषा सह।

11 बहवो बलवन्तो नरा महाधनुर् आनयन्ति।

12 सर्व एते नरा बलवन्तः।

13 सर्व एते नरा धनुर् आनेतुं शक्ताः।

14 किन्तु न कश्चिद् धनुर् आरोपयितुं शक्तः।

15 न कश्चिद् एतेषां बलवतां नराणां दिव्यं धनुः शक्त आरोपयितुम्।

16 सर्वे राजमन्त्रिण आगम्य राजानं भाषन्ते।

17 राजन्, वयं महाधनुर् आनीतवन्तः।

18 धनुर् दृश्यताम्।

19 जनको धनुर् दर्शयति।

20 जनको धनुर् विश्वामित्राय दर्शयति।

21 जनको विश्वामित्रं राजपुत्रौ च भाषते।

22 मुने, बहवो मन्त्रिणो दिव्यं धनुर् आनीतवन्तः।

23 पश्य, मुने, महाधनुः शिवस्य।

24 दर्शय धनू रामाय लक्ष्मणाय च।

25 दर्शय धनू राजपुत्राभ्याम्।

26 विश्वामित्रो महामुनी रामं भाषते।

27 बहवो नरा दिव्यं धनुर् आनीतवन्तः।

28 राम, एतन् महाधनुः पश्य।

29 रामो दिव्यं धनुः शिवस्य पश्यति।

30 रामः पश्यन् दिव्यं धनुर् भाषते विश्वामित्रम्।

31 मुने, अहं धनुर् गच्छामि।

32 गच्छ, राम।

33 रामो गच्छति महाधनुः।

34 बहवो नरा रामं पश्यन्ति।

35 बहुषु नरेषु पश्यत्सु, रामो महाधनुर् आरोपयितुं गच्छति।

,

आरोपणम्

1 रामो धनुर् गतः।

2 सर्वेषु पश्यत्सु, रामो धनुर् गतः।

3 बहवो नरा आगताः।

4 बहवो नरा रामं द्रष्टुम् आगताः।

5 सर्व एते नरा द्रष्टुम् इच्छन्त्यू आरोपणं धनुषः।

6 सर्वे द्रष्टुम् इच्छन्ति बलं रामस्य।

7 किं राम आरोपयितुं शक्ष्यति धनुः?

8 किं रामो भविष्यति पतिः सीताया राजपुत्र्याः?

9 रामो धनुर् आरोपयति।

10 सर्वेषु पश्यत्सु, रामः सुखेन धनुर् आरोपयति।

11 सर्वे नराः पश्यन्त्यू आरोपणं दिव्यस्य धनुषः।

12 सर्वे नराः सुखिता भवन्ति।

13 बहवो बलवन्तो राजानो दिव्यं धनुर् आरोपयितुम् ऐच्छन्।

14 न कश्चिद् राजा धनुर् आरोपयितुम् अशक्नोत्।

15 किन्तु रामेण धनुर् आरोपितम्।

16 रामेण सुखेन धनुर् आरोपितम्!

17 किन्तु ...

18 ... किन्तु रामो धनुर् भनक्ति!

19 सर्वेषां पश्यताम्, बलवान् रामो भनक्ति दिव्यं धनुः शिवस्य।

20 सर्वे नरा दिव्यधनुषो भञ्जनं पश्यन्ति।

21 किं सर्वे नराः सुखिताः?

22 सर्वे नराः सुखिताः।

23 सर्वे नरा गच्छन्ति महत् सुखम्।

24 न कश्चिद् दिव्यं धनुर् आरोपयितुम् अशक्नोत्।

25 किन्तु रामेण सुखेन धनुर् आरोपितम्।

26 रामेण धनुः सुखेन भग्नम्!

27 को नर एतद् दिव्यं धनुर् भङ्क्तुं शक्तः?

28 को देव एतन् महाधनुः शक्तो भङ्क्तुम्?

29 को राजपुत्रो बलवत्तरो रामात्?

30 को देवो रामाद् बलवत्तरः?

31 न कश्चिद् राजपुत्रो रामाद् बलवत्तरः।

32 न कश्चिद् बलवत्तरो रामात्।

33 रामो बलवत्तमः।

34 सर्वे नरा भञ्जनं महाधनुषो दृष्ट्वा सुखिता भवन्ति।

,

जनकः किम् इच्छति?

1 जनको भग्नं धनुः पश्यति।

2 जनको भग्नं धनुर् दृष्ट्वा महत् सुखं गच्छति।

3 दिव्यं धनुर् भग्नम्, किन्तु जनकः सुखितो राजा।

4 जनकः कस्मात् सुखितः?

5 जनकः किम् इच्छति?

6 सुखितो जनको विश्वामित्रं भाषते।

7 जनको गत्वा महत् सुखं भाषते विश्वामित्रं महान्तं मुनिम्।

8 मुने! अहं रामस्य बलं दृष्टवान्।

9 अहं धनुष आरोपणं दृष्टवान्।

10 अहं दृष्टवान् भञ्जनं धनुषः!

11 रामो बलवत्तमः सर्वेषां राजपुत्राणाम्।

12 रामो बलवत्तमः सर्वेषां नराणाम्।

13 न कश्चिद् रामाद् बलवत्तरः।

14 अहं सीतां दातुम् इच्छामि रामाय।

15 अहं मम प्रियां सुन्दरीं पुत्रीं दातुम् इच्छामि बलवते राजपुत्राय।

16 सीता रामस्य पत्नी भविष्यति।

17 रामश् च पतिः सीतायाः भविष्यति।

18 भवतु, राजन्।

19 रामः सीतायाः पतिर् भविष्यति।

20 सीता च भविष्यति रामस्य पत्नी।

21 राजा जनकः सुखितः।